

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРПЦЕ:

НА ГОДИНУ 24 ДИИ., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИИ., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИИ.
 ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОЛУОСТРВУ.
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА АУСТРО-УГАРСКУ:
 НА ГОДИНУ 15 ФОР. У БАНЕ., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗАЗИ У БЕОГРАДУ

УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

УРЕДНИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЉИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБИЛДЕН ВЕНАИ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:

ПРВИ ПУТ 20 ДИИ. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 10 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИИ. ОД РЕДА.

Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

БЕОГРАД 31. Октобра.

Заступник аустро-угарског министра спољних послова Калаји, интерпелован у делегацијама о одношајима између Србије и Аустро-Угарске монархије, одговорио је, да су ти одношаји сада тако добри, као што никада до сада нису били, и да он, који у Србији меродавне личности као и њене прилике непосредно познаје, може смело изрећи, да Аустро-Угарска, ма какве прилике биде, сме свагда рачунати на искрено пријатељство Србије, и да то вреди не само према садашњој влади српској, но да се ти одношаји неће изменити или у случају да се влада у Србији промени, јер је, вели, *век и у српски народ продрло уверење, колико је користан за њена добар споразум са нашом монархијом.*

Г. Калаји има право, да ће свака српска влада желети да одржава добре одношаје између наше кнежевине и суседне монархије. Била би нахита свака она влада српска, која би несташно или неразумно, т. ј. без довољних узрока, реметила одношаје ма са којим суседом Србије, а највише са једном великом суседном силом, са којом су интереси кнежевине многостручно испрететани. Није дакле питање о томе, хоће ли Србија хтети да одржава добре одношаје са суседном Аустро-Угарском монархијом, но о томе, хоће ли њих Аустро-Угарска влада. У одношајима између јачег и слабијег не зависи добрата одношаја од слабијег, који је свагда вољан да с јачим живи у пријатељству; она зависи од јачег, т. ј. од употребе, коју он чини од своје надмоћности према слабијем. А какву је до сада употребу Аустро-Угарска чинила од своје надмоћности? Г. Калаји, и као дипломат и као историк, мораће знати за једну епизоду, која се догодила за време примскога рата између рускога посланика Мајендорфа и садашњег монарха Аустро-Угарског, Фране Јосифа. Цар је тада рекао руском посланику да је Русија, услед племенских и верозаконих симпатија у Србији *Све*, а Аустрија *Ништа*. „То долази, одговорио је руски посланик, отуда, што смо ми овим народима услуге чинили, а Аустрија их је вазда Турцима предавала.“

„То је истина, прихвати цар, то је била погрешна политика, али *положај је такав век створен*, па се ја морам по њему и управљати.“

Ето тај „створени положај“ и јесте камен спотицања, који пречи нашу суседну монархију да ствара услове за добре одношаје са нашом кнежевинам; тај створени положај не допушта нам да верујемо у добру вољу Аустро-Угарске владе према Србији, у толико мање, што од времена Јосифа II па до данас не видимо ни једне једине прилике, у којој би она показала да је одушевљена бољом вољом према Србији. Допустићемо, да је гроф Бајет у време, кад је Србија 1866 изнела градско питање на среду, покушао неки обрт на боље у источној политици Аустро-Угарској, по прилике у којима је он то радио, одузимају вредност његовом правду, јер није био слободних руку. Он је гласао за српску ствар под утицајем онога силног удара, који је Аустрија претрпела на Садови. Гроф Бајет није то ни крио. Он је тада, као што видимо из једне ноте лорда Станлија управљене на грофа Каулија (7. новембра 1866), јавно исповедао европским кабинетима: „Аустрија жели мир; она је рђаво спремна да се упусти у нову војну. Она при свем том не жели радикално решење источног питања за овај мах, и било би јој жао и страх, да се распадне отоманска царевина. Аустријака би влада била мишљења г. Мутија, да Турци напусте Београд, ако би Порта у накнаду могла добити од Србије довољне гаранције верности.“ Аустрија је дакле гласала за Србију само да избегне веће неприлике, које би јој могао донети озбиљан заплет на истоку после страшних поразара, које је она претрпела на чешким бојиштима. А кад год је била одрешених руку и слободне воље, њен је глас био против Србије и српских интереса. На берлинском конгресу она је свој глас за Србију продала по скупе услове, докле ни једна друга сила није од Србије никаквог удара тражила. Одмах за тим ушла је она с војском у оне крајеве, који сачињавају битни услов за будућност српског елемента. Користећи се повољном ситуацијом, коју јој је створио берлински уговор, она је навалила на Србију притиском, који није ни суседски, ни пријатељски, па ни достојан једне моћне и велике државе. Треба ли да набрајамо све моменте овога притиска? Не, њих зна Аустро-Угарска добро, њих осећа сва Србија, а осетиће их још и више, кад се у свој својој сва-

зи развију последице свију оних уговора, које је Аустрија Србији наметнула, а влада их српска лакоумно примила. Овом фазом својих одношаја према Србији Аустрија је дошла на кулминациону тачку свога притиска над Србијом. Истина, ништа нам не јемчи да садашња влада неће још каквом сличном захтеву на сусрет изићи, али у основу, Аустрија нам не може веће несреће учинити, него што је већ учинила. Може она још смерати и на Солун, но то ће већ бити питање европско, а не само српско. Пројекат састанка цара Аустро-Угарског са царем руским, ако се оствари, биће доказ најјачи, да се аустро-угарским тежњама на исток удара запл, јер није веровати, да се овај састанак може извршити а да се предходним договорима не обележе међе, преко којих плодове и руске крви и руских жртава неће моћи више падају у крило Аустро-Угарској.

А дојаконши успеси аустро-угарски у Србији сами ће себе поткопати. Толико неоправдани као што су они већ до сада, они су већ толику реакцију противу себе у Србији изазвали, да ће се заступник аустро-угарског министра спољних послова у најскоријој будућности уверити, да он у истини није познаје „меродавних личности ни прилика у Србији“; увериће се, да у народ српски ни мало није „продрло уверење“ да се добри одношаји са суседном монархијом морају онако скупо откупљивати од стране српске, као што су откупљени. Аустро-Угарска је и сувише успела у Србији, те да јој успеси могу бити дуга века; она је и сувише истрошила једну лакоумну владу у Србији, те да и која друга после ње сме имати толико лакоумности да њен пут настави. Точак је пзишао из свога колосека и до дна се откопчао; више се он уз брег повратити не може, а сваки други возар добро ће се чувати да изиђе из онога колосека на распутицу, против које стоји му као судбоносна опомена и садашњост, и онај „створени положај“, који је навео цар Фране Јосиф још пре 27 година, и који још и дан данш стоји не само ни у чему непромењен, но још погоршан и пун поуке за будућност. Поуке има за Србију, и она ће се њоме користити; али ће и Аустрија на својој распутици доћи и до своје поуке, само што ће јој бити то треба лекција у њеној најновијој исто-

рији, којом се она није хтела користити, и ако ју је она довољно опомињала, да и јаки налазе јачег од себе.

ОТВОРЕНО ПИСМО

Г. Стојану Новаковићу

МИНИСТРУ ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНИХ ПОСЛОВА

Београд, 31. октобра

Кнежевина Србија је уставна земља. Сви закони земаљски морају се оснивати на уставу. Сви грађани српски морају се покоравати уставу, а сви државни чиновници полагају заклетву, да ће се у свему придржавати земаљског устава.

Влада српска има нарочиту дужност да pazi да се устав ни у чему не повреди. Но ако би који члан владе повредио устав, скупштина по чл. 101. — 104 устава, има да га стави под суд.

Опште је мишљење, да сте ви, г. министри, **повредили** државни устав у неким његовим одредбама. Ради умирења српскога народа, који је у последње време услед њихових поступака према нашој цркви јако узнемирен, ми се усуђујемо, да овде управимо неколико питања на вас с молбом, да нам на њих што скорије одговорите.

I.

По чл. 31. устава књажевства Србије „*забрањено је свака радња, која би могла бити убитачна за православну веру*“.

29. канон апостолски каже:

„Ако ко год за новце *постави епископа, свештеника или ђакона, да се збаци и он, и онај који за је посветио, и да се са свим од цркве одлучи*“.

По закону о таксама, који сте ви са осталим члановима владе поднели народној скупштини, *без споразума са главарима српске цркве*, за сваки чин црквени, који се даје једино по благодети духа светога, а не за новац, одређене су **таксе, као услов** са ступање у духовне чинове.

Питамо вас, г. министри *црквених послова*, како се слаже 31. чл. устава и 29. канон апостолски са овим законом о таксама?

Је ли овим законом заштићена православна вера, која је по том истом члану устава **владајућа вера** у Србији?

Да ли је овде **повређен** с ваше стране 31. чл. устава?

II.

По 120. чл. устава „*управа унутрашњих вероисповедних послова остаје по дотичним вероисповедним канонима за православну цркву архиепископској сабору*“.

Опште је познато, да давање црквених чинова спада у „*унутрашње вероисповедне послове цркве*“.

Према том ово питање спада у *искључиву надлежност архиепископског сабора*.

и пред целу православног
вом и позивајућу скупш
штину да изрекне своју о вашим
www.српски.рф да узмештиту нашу
криву, која је нарочито српски очувала
крз толико векова која уједињава
Србе из разних језика и која нас
веже за друге једне нам на
роде а нарочито братски нам
народ руски који нам је помогао,
те стекосмо овога имамо.

САДАШЊА ВЛАДА

њена законска скупштина

(Продак)

И тако, подметом једне аномалије и управљивата у судству заведен је поредак, од којег су лакоумни деа очекивали. Али од свију најчуватији су они који су у скупштинској „независних“ представљали, који сада могу и очима видети руком опшати онај млад свога немисљеног рада од којег ће сладкони први окусити. Јесте! Али они у накнаду за свој савезнички рад и борбу, за своје попуштене слабостима друге стране, добиједан тако драгоцен подарок, да њихове могу поносити више него што се њихови савезници похвали користима које су како од суднезависности тако и од свију угора са странцима имали. Тај великодобитак — јесте закон о „слобој штампи“. Кад је овога мождо средства у рукама, онда ишчезају све вражје силе, које су, било поља било изнутра, своје отровностреле противу наше слободе и правта напериле; то је она врела својста, која ће, као оно стара „грчка вода“ и у води горети и спаљати подмукле непријатеље који отуда гњурају, да нас на необојеној обали нашој изненаде; он ће нам у једно осветљавати и пунаш политички, те да се не спотимо о камен којим нам се злобом епријатељском руком непрестано одмеће. Лепа утеха! Али се тек *склодом ствари обравава свакогда и доказује да ли су жеље самоубиоцину у једнакој сразмери бие.* И ми сви остали треба важни „слободне штампе“ заслужно познаће да одамо; али питамо: да је доиста цијачна цена њена у скупштини тако велика била да се нијмогла јединице купити? Или је, напротив, та роба у много мању вредност од продаваца узихијереја. Гогодару Императору благоугодно је бив наградићу Његово Високопреосвештенство орденем св. Александра Невског.

Покорни слуга Персијани.

1879. г. 1. Октобра, послата му је из Москве в дан прославе 25-то годишње светковине екунодена патријарха е писмом овар садржине.

Ваше Високопреосвештенство.

Нека се знаменити дан 14. Октобра општему хоу поздравна и весела српске земље ридружи и овај поздрав из Москве, кој опажа исту радост коју и Срби приликом навршине 25-то годишње достојасности и многотрудне Архиепископске службе Ваше. Четврт века, ви сте служили цркви православној, а као представници цркве кнежевине Србије, четврт век у том високом положају, Ви сте радили на срећу и благо срдног нам по вери и крви српскога народа. Жезал — тај символ свештеног пастирства који Вам овом приликом шаљемо, нек послужи као знак наше срдачне руске наде, да

мата; и можда још тако малу, да би је будзашто уступили? И ја мислим, да ће свакојако ово последње бити, и да су млади и невестити куници од наших старих и препредених базрђана лукаво и бездушно преварени. И с тога гледишта — ја ћу овај скуп добитак посматрати и његову релативну вредност према садашњим приликама у оцену узети.

Проповедање истине, у морално-друштвеном смислу узете, велика је потреба човекова, којој људи своју службу поклањају, онако исто као што се други посвећују испитивању и проповедању истина света физичкога. Али успех од оваког важног рада, или довољно и корисно намере ове потребе духовне, зависи од многих прилика и разних става друштвених. Јер као год што при потребама телесним често бива, да се, кад каква неправичност у телу завлада, позитивни захтеви у негативне окрену, или, друкчије рећи, да се оно хоће и тражи што је останку човековом противно, — тако се исто дешава и у природи духовној, да се много пута не прима оно што потреби одговора, а тражи се и узима оно што према њој противно стоји. И истине морално-друштвене, или политичке, које живот политички одржавају, долазе често у тако исто изврнуте односе према друштву, или целом, или појединим деловима његовим. Има стања и прилика у друштву, где се тражи да се истина каже и чује, а има их и тако противних, где је узвишено осећање према истини тако ослабило да се не само она не тражи, него да се допушта, да лажни мотиви у друштву ојачају и да га на шкодљиве путове одводе. Где је општи интерес друштва, или појединих делова његових, на *неправди* основан, ту је истина опасно средство према таквоме склопу, и, разуме се, биће свагда забрањено да се у јавни говор узима.

(Продужење се)

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

О Бизмарковој оставци не чује се ништа поузданије. Многи мисле, и као да ће имати право, да није прилика, да ће старијар Виљем тако олако напустити човека, који га је зацарно, који је уједињено и увећао Немачку. Пре, веле, да ће распу-

стити екуштину, ако јој већина буде против Бизмарка, и расписати нове изборе, на што, на послетку, уставни владалац има и право, само што се то право „апела на бољу обавест народа“ не врши никад без крајне потребе и без опасности, као што је то историја доказала и у великим и у — малим државама.

Поговара се, да ће и г. Гирс, управник ц. руског министарства спољних послова, да иде у оставку. То не би имало тако замашне последице, као одступање Бизмарково, но не би било без икаквог значаја. Ипак ми о значају таког догађаја не можемо говорити, док се не — догоди.

Кад се г. Калаија потужио у делегацији, да су му „новине“ изврнуле речи у изјави о посети краља Умберта, могло се мислити да су то какве опозиције, „злонамерне“, новине, ил, у најгорем случају, какав полузванични безазленик. Но сад се јавља, да је то била главом: Wiener Abendpost, *званични лист* бечке владе. Разуме се, да је према томе г. Калаија морао одмах пожурици се италијанском посланику да своје, „изврнуте речи“ *довери*. Но као да је ту још мање успео него у делегацијама, јер узбуђеност и огорчење у Риму није се с тога стишало.

Јао нам је, што се такви „малер“ морао десити баш нашем пријатељу и српском историчу већ при првом јавном кораку на упури спољнога министарства пријатељске нам царевине. То је кобан знак за будућност његове дипломатске каријере. И још би горе прошао, да га није спасао његов лични пријатељ и члан делегације, главом гроф Була Андрашија. Да загледи бруксу свога пријатеља, Андрашија се — и сам обрукао. Начин, како се то десило, врло је занимљив, мало и смешан, тако да бисмо ми то метули у листак, да се није збило у тако високом полит. телу, као што је делегација и да се говорник не зове — Андрашија. Да растумачи, како се лако мо-

гу речи изврнути, причао је он ово: „Од једнога државника чуо сам ову причу: Између две владе беху запетт односи, једна од друге искаше нешто, што је било тешко допустити, а за ипак се склонили ова на то ради мира и нашиса се у томе смислу делеша; но међу тим дође други захтев, који се већ никако, није могао примити, те се у готовој денешни само неколико речи преместе, неке се изоставе, и тако из мирољубиве постаде убојна денеша (кретање).“ Да чудне безазлености! Зар је Андрашија требао тек „државника“ каквог да му каже, да се са додатком неколико речи и премештањем других, може каквом концепту дати сасвим противан смисао? То код нас бар знаде сваки промућурици писар. У осталом Андрашија себи присваја заслугу, што је краљ Умберто дошао у Беч. Чујмо зашто: „Не могу“, вели, „заборавити, да је данашњи прости делегат (он сам) онај исти, што је пре неколико година имао срећу пратити Њег. Величанство као министар спољних послова у Венецију и тим положио основу оне политике, што се до данас тако сретно развила.“

Лепо. А ко је онај био, што је, скоро у исто време, пратио свога цара и краља у Русију и положио венац на гроб цара Николе, у кротиона мађарске револуције? Је ли то био какав други Андрашија? — И сам П. Лојд, који је вичан преузносити Андрашија, као да међу редовима хоће да каже: *si tacuisses, diplomata mansisses!* (Да си ћутао, још би свет мислио да си дипломата).

ИЗ ЛИСТОВА

страниц

„П. Лојд“ доноси у свом 310 броју врло занимљив уводни чланак у погледу предстојећег српског конгреса у Карловцима.

Прекосавски клерикални — реакционари, војују свим могућим средствима да осујете законом ујачено народно право. Они хоће да докажу како предстојећи сабор треба да се састане на основу деклараторија, и да само има бирати митрополита, а никако да расправља и друге ствари. „П. Лојд“ побива по гледиште, и заузима се за автономно пра-

ње милост Божија продужити дане Вашег живота — од данас као Митрополита слободне и независне Србије, као просветитеља автокефалне српске цркве, и као новог самосталног члана словенске васиолице цркве Христове. Нева преблаги Творац дарује, да се умножи стадо Ваше, да напредује у православној вери од данас па до века, и да остане верно општег небесном Пастиру вашем, тврдо држећи се једномислија са целом светом православног црквом, а у свези и у љубави са једноверним Русијом, и целим Словенством.

6. Октобра 1879. г. у Москви.

Сергије Трећанов.

кмет московски у име своје и за многе грађане московске

Мих. Черњајев
Иван Аксанов.
Нил Попов.

Председништва и чланства

РАЗНИХ НАУЧНИХ И ХУМАНИТАРНИХ ДРУШТАВА И УСТАНОВА.

1857. год. изабрат је г. Митрополит за члана српског ученог друштва у Београду.

1862. год. изабрат је за председника друштва за ослобођење робова африканских. (Друштво постоји у Паризу).

1866. год. изабрат је од певачког београдског друштва за помажућег члана

1866. год. изабрат је за члана Алтајске мисије, којој је задатак, да шири веру Христову међу многобошцима и незнабошцима. (Друштво ово постоји у Петрограду.)

1869. изабрат је за почасног члана императорске публичне библиотеке у Петрограду.

1869. год. изабрат је за почасног члана Савета Кијевске Духовне Академије.

1869. год. изабрат је за почасног члана императорског петроградског универзитета.

1871. год. изабрат је за почасног члана императорског московског универзитета.

1872. год. изабрат је од Одеског добротворног друштва под именом „Св. Кирила и Методија“ за почасног члана.

1873. год. изабрат је за помажућег члана Јована Пино у Италији.

1874. год. изабрат је за члана друштва под именом: „Ширење просвете у Босни и Херцеговини. (Друштво постоји у Лондону).

1875. год. изабрат је од друштва српске школе у Цариграду за почасног члана.

1876. год. изабрат је за почасног члана друштва под именом „Братство Христолубивих“ које постоји у Атини.

1876. год. изабрат је за председника друштва „Црвеног крета“ у Београду.

1877. год. изабрат је за почасног члана Савета, Казанске Духовне Академије.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

